

Упадок шпитальки на Хрешатій у днях 22-23.1.47.р.

Дня 19.1.47. р. вечер частина з групи маневрової ВСП /Балтик ТУ/ застукує в хаті в с.Манів, пов. Лісько, двох стрільців, зв'язкових між кудем, а зв'язковим пунктом до шпитальки. Несподівано заскочені попадають живими в руки польсько-більшевицьких пограничників. Зловлених перевозять до Тісної, осідку 37 КОСП /Команда Охрони Однінка Погранича/. Друг С. помімо тортур, який уживають пограничні енкаведисти польські, держиться добре й не силе нічого. За те Журавель показується лямною підлою, безхарактерною, щоб врятувати своє життя починає сипати. Тня 20.1.47. та 21.1.47. вде до кудевих магазинів збіжжя, а 22.1. веле сталіньських вєслужників в напрямі шпитальки.

Шпиталька міститься глибоко в лісі, коло вєселеного це на весну 1946 р с.Рябого. Ціле приміщення її знаходиться під землею. Уладжена була з повним комфортом. Саля хворих начислювала 12 ліжок, лучилася коридорами з операційною салєю, з лікарською кімнатою, кухнею та харчевим магазином: кльозет та вола були в криївці. Салі були так улаштовані, що доходили до них денне світло. Хорі, крім лікарської опіки мали всякі догоди та розвагу вкључно з багатом бібліотекою та лямповим радіоапаратом.

Журавель точного приміщення шпитальки не знає. Знає тільки напрям, та знає зв'язковий пункт між шпиталькою а кудем.

Півтора дня шукають поляки за кривкою, та хоч нераз переходять через саму кривку ніяк не можуть її знайти. Сніг лежить повище колін, сліку до шпитальки ніде немає.

Аж припадково виходить з криївки в потім вже по дрова одні зі стрільців сан-обслуги. Його захоплюють живим поляки й жадають, щоб він показав місце входу до криївки. Стрелець відмовляє.

Поляки починають шукати самі. Натрапляють на шкляне віконце, яким доходить денне світло до криївки, взивають присутніх в ній друзів до здачі. Відповіді немає. Поляки засипують криївку гранатами. Р зриви гранат у довгих кручених коридорах шпитальки друзів не досягають.

Бєрутівські воєка продують усіх способів, щоб зловити криївку. Зловленого стрільця змушують, щоб увійшов до криївки вівзати друзів до піддачі: тільки цей вказується у вході до шпитальки, виплетється автоматний вогонь, раненого стрільця відтягають поляки на бєж-бік.

Сталіньсько-бєрутівські опричники продовжують свій наступ, закидують нутро криївки гранатами, стріляють криєз отвори. Друзі бороняться, вівстр рідуються з тих кількох автоматів та пістоль, що мають при собі, бо це ж самі ранені, хорі та санітарна обслуга, які коло себе не мають ні кулеметів ні криєсів.

Нєрівний бій продовжується годинами. Ворог хоче рєрєвонатися, чи наші друзі ще живі, чи можна вже ввійти до середини. Роблять манекін на полобу воєка, та входом спускають його до криївки. По манекіні сиплется серія з автомата. Докая - друзі ще живі, про здачу немає мови.

І знову закидують друзів гранатами, засипують стрілами...

Ворог певний уже своєї перемоги, певний, що всі друзі вже побиті. Знаходиться відважний воєк, який криєз віконце нахилє голову, щоб побачити, що діяється в нутрі. Коротка серія з внутра прямо в голову цікавому... І немає вже більше відважних та цікавих заглядати до криївки.

Ворог скаженіє, підступи не помагають. Гранати, як видно також не досягають друзів. Години минають...

В нутрі криївки тиша. Нараз наверх даються чути якісь глухі оклики, відтак чути кілька-коротких серій, декілька поодинових стрілів з пістолі... і знову тиша. Отворами з криївки бухнули клуби диму. Повієся відгомін це одного вівстріку з пістолі і все втихло...

На згарящах шпитальки знайшов ворог тільки поціл 17 друзів - героїв.

Вороже командування не хотіло вірити, щоб можливим було таке героїство. За кілька днів довудца дивізії прибув на місце випадку, щоб особисто оглянути згаряща шпитальки, пє вірити правдивість зголошеного йому.

Смерть сл.п. друзів у шпитальці на Хрещатій сула для нас важким ударом, невіджалуваною втратою. Від 1944 р. дотепер не було в нас такого випадку, щоб відразу впало стільки осіб і ще так вартісних для нас одиниць: двох лікарів, фармацевт, 2 санітарки, машиністка, кількох ранених та хворих працівників з орг. сітки та стрільців з відділів.

Між вправшми сл.п. друзями був курінний лікар Рал, син Київщини /був лікарем у німецькій армії, зголосився до нас, утік з більшовицького полону/, який включився до боротьби в ряди вл УПА, які на найбільше висунених на захід українських етнографічних територіях боролися за самостійну Україну. Він не тільки як лікар служив своєю допомогою раненим та хворим друзям, але також і в бою ішов одчайдушно в перших рядах з автоматом на ворога. В одному бою вл Хріна на весну 1956 року лікар Рал важко ранений в легені. Видікуваний по кількох місяцях знову вертається до своєї праці.

На кілька днів перед трагічним упадком шпитальки прибуває сюди, щоб служити деякими порадами молодому ще лікарюві /студ. медицини/- провілниківі шпитальки на Хрещатій Арпадові.

Арпад /рай. реф. служби здоров'я/ - молода енергійна людина, відданий всеціло справі працює з посвятою коло ранених та хворих друзів.

Брест /надр. фармацевт, в ділових справах прибув сюди кілька днів перед трагедією сан-пункту.

Дора /жінка Рата/ - надр. машиністка, взір ідейної, відданої справі підпільниці.

Дві санітарки та двох стрільців з обслуги шпитальки.

Івані вправші, це ранені та хворі стрільці з вл УПА та орг. сітки. Між ними сл.п. Гуцул, рай. реф. СБ, людина хрустального характеру, сильна індивідуальність, високоінтелігентний, добре відважний вояк, завжди зрівноважений та холоднокровний.

Мірник - інвалід, двократно ранений, бувший командир ЄСБ відважний вояк та прикладний командир. Ж

Невіджалувану для нас втрату смерть 17-ти друзів - героїв, ми прирекли собі криваво на ворогові відомстити, як тільки пезне сніг.

Приречення свогого ім'я додержали: дня 28.3. впав від наших куль ген. Кароль Сверчевскі. Їхав, щоб нагородити станиці та ман-групу ВОП-у в Тісній за їх зимову активність; за впаде зліквідування шпитальки на Хрещатій.

Дня 1.4.47. в тому самому місці, де ген. Сверческі, на дорозі Балигород-Тісна паде 38 вояки з маневрової групи ВОП /Балтик IV/. Між вправшми 7-ох офіцерів, а решта підстаршини та стрільці, всі учасники акції на шпитальку на Хрещатій. 6-ох вояків, які дісталися живими в наші руки, по переслуханні розстрілено. Від них саме довідуємо до подробиці акції ВОП-у на шпитальку.